

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

Brukerråd for mennesker med utviklingshemming i Trøndelag 2022

BAKGRUNN

Statsforvalteren (tidligere Fylkesmannen) i Trøndelag har en tid hatt ønske om å opprette et brukerråd for mennesker med utviklingshemming.

Det er over tid satt mere søkelys på brukermedvirkning i de kommunale helsetjenestene og brukermedvirkning har vært en satsing i de fleste kommunene.

Brukermedvirkning i tjenestene til mennesker med utviklingshemming har ofte vært mangelfullt og er pr i dag lite satt i system. Statsforvalteren har blant annet i tilsyn med kommunene i 2016 sett at det er «hull» i brukermedvirkningen på dette området (<https://www.helsetilsynet.no/publikasjoner/rapport-fra-helsetilsynet/2017/det-gjelder-livet-oppsummering-av-landsomfattende-tilsyn-i-2016-med-kommunale-helse--og-omsorgstjenester-til-personer-med-utviklingshemming/>).

Høringsinstanser i saker som angår mennesker med utviklingshemming er ofte interesseorganisasjoner der medlemmene i liten utstrekning er personer med utviklingshemming, men heller pårørende og nærpersoner.

Konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/sla/funk/konvensjon_web.pdf vektlegger sterkt likeverd gjennom deltagelse og inkludering.

Det er ønskelig å få satt brukermedvirkning for gruppen personer med utviklingshemming i system, og å få løftet fram deres stemme i saker som angår dem. Statsforvalteren ønsker at brukermedvirkning skal gi mennesker med utviklingshemming innflytelse og reell innvirkning på tjenester og samfunnsområder som angår dem.

Det er på bakgrunn av dette ønskelig å skape en rådgivende gruppe/brukerutvalg med mennesker med utviklingshemming som skal kunne gi innspill på saksområder personer med utviklingshemming støter på i sine liv.

Dette gjelder områder som kommunale helse- og omsorgstjenester, arbeidstilbud, bolig, fritid og aktiviteter, adkomst og tilgjengelighet – og deltagelse i samfunnet.

Mennesker med utviklingshemming skal ha et forum for å kunne gi innspill på tema som opptar dem, gi råd i saker, og gjennom det ha medvirkning og bidra til å gi innspill i saker på systemnivå i Trøndelag.

Brukerrådet vil være en ressurs for alle kommuner i Trøndelag, for å sikre medvirkning i saker som angår mennesker med utviklingshemming.

Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Trøndelag nord (USHT) har fått i oppdrag fra Statsforvalteren å koordinere arbeidet med å opprette et brukerråd.

USHT samarbeider med Peder Morset folkehøyskole om metodeutvikling og prosessledelse for møtene med brukerrådet, og for opplæring i det å være medlem i et brukerråd.

Statsforvalteren har startet brukerrådet som et utviklingsprosjekt. Det betyr at modell(er) for de ytre rammene for brukerrådet prøves ut. Blant annet i hvilket omfang representantene i brukerrådet skal representere de forskjellige interesseorganisasjonene for mennesker med utviklingshemming.

OVERORDNET MÅL

Mennesker med utviklingshemming skal ha en stemme som blir hørt og en reell innflytelse gjennom representasjon på systemnivå i Trøndelag. Erfaringene i - og fra brukerrådet skal bidra til at kommunene får et bedre grunnlag for å sikre brukermedvirkning på det kommunale nivået og få bedre verktøy i planleggingen av gode tjenester til mennesker med utviklingshemming.

Det er et overordnet mål å tilrettelegge for selvbestemmelse, økt likestilling og motvirke diskriminering.

MÅL OG TILTAK I PROSJEKTET

1. Rekruttere deltagere til brukerråd for mennesker med utviklingshemming

- a. Rekruttering via interesserorganisasjoner for mennesker med utviklingshemming
- b. Rekruttere via annonse i media

Det kan rekrutteres inn deltagere til brukerrådet via forskjellige kanaler. De som ønsker å være medlem i brukerrådet skal søke til Statsforvalteren etter utlysning. USHT bidrar Statsforvalteren i spredning av annonse/informasjon om muligheten til å søke.

Brukerrådet består ideelt sett av 5-7 medlemmer, og i en oppstart vil det jobbes for å rekruttere og gi opplæring til inntil 15 medlemmer. Dette vil ivareta kontinuitet, da det er forventet at det vil bli noe fravær – og at noen kanskje vil trekke sin deltagelse.

Prøvetid 1 år. Fast medlem i 3 år, med mulighet for forlengelse i 3 år. Dette for å sikre sirkulasjon av medlemmene i rådet, men også ivareta at medlemmene får «sitte» så lenge i brukerrådet at de får kompetanse på det.

Det er ønskelig med spredning av alder, kjønn og geografisk tilhørighet av deltagerne i brukerrådet.

Nærpersoner er viktige støttespillere, og god informasjon også til brukerrådets nærpersoner (pårørende, verger og tjenesteytere) om hva brukerrådet er, anses som viktig i forankringsarbeidet. Det skal utarbeides informasjonsmaterieell som kan distribueres også til nærpersoner. Det lages evt en rutine på telefonkontakt med nærpersoner for informasjon om brukerrådet om brukerrepresentanten samtykker til det.

2. Lage introduksjons/opplæringsprogram for deltagere i brukerrådet

USHT og Peder Morset Folkehøgskole har hovedansvar for å planlegge opplæring, møter og aktivitet for brukerrepresentantene i opplæringsperioden.

Fokus i opplæringa må være å skape trygge rammer rundt enkeltindividet og gruppen sammen, samt skape forståelse for hva det innebærer å delta i brukerråd.

Det må benyttes pedagogikk tilpasset brukergruppen i opplæringen, og det må knyttes kontakter med miljø som har denne kompetansen. Det vil benyttes kompetanse som fins på Peder Morset folkehøgskole i Selbu til å utforme og gjennomføre opplæring av brukerrepresentantene.

Dialogbasert tilnærming i opplæring, workshops og kunstneriske verktøy trekkes fram i «hverdag i velferdsstatens bofellesskap», Tøssebro E.A, 2019 som fine tilnæringsmåter i opplæring for mennesker med utviklingshemming.

Et viktig element i opplæringa av brukerrepresentanten er å skape bevissthet om at de skal representere gruppen mennesker med utviklingshemming, og ikke bare seg selv i brukerrådet. Videre er det nødvendig at representantene får rikelig med tid til å bli kjent med hverandre og personene som koordinerer brukerrådet til at de føler trygghet og mestring.

Det er gjennomført oppstart av opplæring høsten 2021, med opplærings-samling for 8 medlemmer i brukerrådet. Det gjennomføres ny opplærings-samling våren 2022, for inntil 7 nye medlemmer.

Mange mennesker med utviklingshemming trenger ledsager for å bistå og tolke, og representantene i brukerrådet får muligheten til å ha med ledsager både under opplæringen, og ved oppgaven som representant i brukerrådet. Det må også utarbeides en instruks for ledsagerens rolle.

3. Lage plan for videre aktivitet i og med brukerrådet

Brukerrådet hadde første møte i februar 2022, og i oppstartsmøte var det invitert inn fra brukerorganisasjonene LUPE, NFU, FFO og deltagelse fra habiliteringstjenestene i Trøndelag.

På sikt ønsker vi at brukerrådet for mennesker med utviklingshemming i Trøndelag skal være et allment kjent organ, og at målgruppen selv har god kjennskap til brukerrådet og bruker organet aktivt.

Medlemmene i brukerrådet, kommunene og Statsforvalteren oppmuntres særlig til å melde inn saker til brukerrådet. Saker kan også meldes inn til brukerrådet av medlemmer i interesseorganisasjoner og samfunnet forøvrig.

Vi ønsker å arbeide med muligheten for å få brukerrådet organisert under det fylkeskommunale rådet for likestilling i Trøndelag. Ved en organisering av brukerrådet inn under det fylkeskommunale rådet for likestilling, vil brukerrådet kunne få tema-saker til behandling og dermed gi innspill til RLF før sakene behandles der. Aktuelle saker vil kunne oversendes fra RLF til tilretteleggerne for brukerrådet, som eksempelvis saker om TT-ordningen, universell utforming, tilrettelegging for deltagelse i samfunnet med mer.

Gjennom å organisere brukerrådet under RLF vil det kunne administreres offentlighet rundt publisering av referat fra brukerrådets møter, informasjon om hvem som er medlemmer i rådet, hvordan man kan melde inn saker og annen info som angår brukerrådet. Brukerrådet vil få samme systematikk som andre råd for Trøndelag, og dette ser vi som veldig viktig for å sikre at brukerrådet skal ha en åpen rolle og reell påvirkning.

Statsforvalteren i Trøndelag har i prosjektperioden det formelle ansvaret for rådet, og det arbeides videre med noen rammer:

- a. Hyppighet for møteaktivitet i brukerrådet pr år
- b. Sted for møter i brukerrådet
- c. Hvilke saker tas opp i brukerrådet
- d. Hvordan melde inn saker til brukerrådet
- e. Kjøre godtgjøring
- f. Godtgjøring for medlemmene i brukerrådet
- g. Godtgjøring for ledsager

FRAMDRIFTSPLAN 2022

Når	Aktivitet	Ansvar
februar, juni, september, november	Gjennomføre 4 møter for brukerrådet i 2022 <ul style="list-style-type: none"> • Forberede saker • Maler for referat 	USHT og Peder Morset, SFTL
april	Opplæring for nye medlemmer 2-dagers Samling på Selbusjøen hotell	USHT og Peder Morset
1.halvår	Tilgjengeliggjøre informasjon om brukerrådet på nettsidene til statsforvalteren	SFTL
1.halvår	Utvikle tilretteleggingen av møter for brukerrådet, gjennom deltagelse i nettverk for tilretteleggere av brukerråd. (Ridderne, Bærum kommune, Melhus kommune)	SFTL USHT Peder Morset

1.halvår	Arbeide med organisatoriske rammer for brukerrådet, kan brukerrådet være et organ under RLF	SFTL
2.halvår	Utarbeide videre plan for organisering av brukerrådet i 2023	SFTL

KRITISKE SUKSESSFaktorER

Kritisk suksessfaktor	Tiltak
Samarbeid Statsforvalteren og USHT	Faste møter
Sikre fokus på mandat	Samarbeid Statsforvalteren og USHT
Samarbeid med interesseorganisasjoner	involvering
Samarbeid med nasjonalt kompetansemiljø	involvering
Informasjon til ansatte og innbyggere i kommunene og andre samarbeidspartnere	Utarbeide informasjonsstrategi
God opplæring og trygge rammer for representantene	Benytte god kompetanse i opplæringa, sette av tilstrekkelig tid
Spredning av kunnskap og erfaring	Samarbeid med: <ul style="list-style-type: none"> • USHT • NAKU • Bruke sosiale media • opplæringsinstitusjoner

ANSVAR OG ROLLER/FORANKRING

Statsforvalteren i Trøndelag (SFTL)

- Prosjekteier

Utviklingsssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Trøndelag nord (USHT)

- Koordinerer prosjektet på vegne av Statsforvalteren

Peder Morset Folkehøyskole (PMF)

- Tilrettelegger opplæring og gjennomføring av møter for brukerrådet, ansvar for metodeutvikling

Ressurser

- NAKU, Nasjonalt kompetansesenter for utviklingshemming
- Brukerorganisasjoner: NFU, LUPE, FFO
- Habiliteringstjenestene i Trøndelag
- CRPD-piloten i Trøndelag v/Bufdir

ØKONOMI

Prosjektet finansieres av Statsforvalteren i Trøndelag

STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG
Postboks 2600, 7734 Steinkjer